

כוונות יוצרות נצח

פרשת פקודי שמסיימת את ספר שמות, פותחת בסיכום של מלאכת בניית המשכן, החומרים מהם נבנה המשכן, הכסף שנאסף להקמת המשכן, אך בראשית כל הדברים מופיעים האנשים שעסקו בבניה.

(כא) אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת ה' ביד איתמר בן אהרן הכהן: (כב) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה: (כג) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש: (כד) כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש: (כה) וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש:

שוב ושוב התורה מציינת את הבונים, את העוסקים במלאכה, בראשות בצלאל ואהליאב, ויחד איתם חכמים מיוחדים חכמי לב. ונראה שהתורה רוצה ללמדנו יסוד חשוב מאד, שיש חשיבות עצומה לא רק מה עושים, אלא מי האישיות העושה, מהם כוונות הלב של העושה, מכיוון שכל מעשה מורכב מחומר וממדות, אך גם מרוחניות וקדושה שהיא נותנת לו את החיות הפנימית, יש השפעה עצומה מה בליבו של העושה, מה שאיפותיו ומהן כוונותיו.

מי שכותב זאת באופן נפלא הוא הספורנו:

אלה פקודי המשכן - כל אחד מחלקי המשכן הכתובים למעלה הם אותם הפקודים שנאמר עליהם ובשמות תפקדו את כלי משמרת משאם ביד איתמר. וזה כי כל אחד מהם היה ראוי להיות נחשב ולהקרא בשם באשר הוא זה הפרטי, לא בלבד באשר הוא מזה המין, וכל שכן שצדק זה על כל אחד מכלי הקדש אשר במשא בני קהת.

מסביר הספורנו, שכל דבר שנזכר כאן, הוא ייחודי, לא דומה הכסף הנמצא בכל העולם, לכסף שנתרם מלב מלא רצון טוב, שאיפה להתקרב לקב"ה, תפילה והשתוקקות להשראת השכינה בעם ישראל.

וממשיך הספורנו לבאר את דבריו:

ולזה לא נפסדו, כאמרם ז"ל שמא תאמר אבד סברם ובטל סכוי, תלמוד לומר עצי שטים עומדים שעומדים לעד ולעולמי עולמים וגם בן לא נפל דבר מהם ביד האויבים, על הפך מה שקרה למקדש שלמה וכליו כמבואר בחרבן בית ראשון על ידי נבוזראדן, שלא נזכר שם דבר מעיני משכן משה רבנו ע"ה.

הדברים שנעשים מכוונות טהורות, מלב מלא אהבת ה' הם נצחיים.

ומפרט הספורנו את הדברים:

משכן העדות. ספר מעלות זה המשכן שבשבילם היה ראוי להיות נצחי ושלא ליפול ביד אויבים. ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות. ב', אשר פקד על פי משה. ג', שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה. ד', ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדי הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים.

אין ספק שמי שראה את מקדש שלמה, שנעשה מתוך עושר אגדי, שנבנה בעת שמלכות ישראל הייתה בשיאה, שהיה מפואר בהרבה מהמשכן, אמר לעצמו בליבו: המקדש הזה גדול לאין ערוך, מהמשכן, הדל, שנעשה במגבית של עם עני במדבר.

משכן שהורכב מכך, שכל אחד ואחת הביאו כל מיני חומרים שהיו באוהלים, תכשיטים, שאריות בגדים, מראות, ועוד כל מיני דברים שנשאו עימם ממשעבדיהם המצרים.

אך האמת אומר הספורנו, המשכן שנעשה מנדבת הלב, במסירות, על ידי חכמי לב, וכל מעשה ומעשה שנעשה בו היה מלב אוהב ומלא קדושה, הוא נצחי!

מעשים שנעשים מלב טהור הם נצחיים!

התורה לא מציינת רק את שמו של האדם אלא גם את ייחוסו, כי האישיות היא לא רק האדם שמופיע לפנינו אלא כל הדורות עד אליו, הוטמעו בו, בליבו, באישיותו:

"וְרָאָה קְרָאתִי בְשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אֹרִי בֶן חֹר לְמִטֵּה יְהוּדָה"

איננו יודעים ואיננו מכירים את כל הדורות המוזכרים, אך על פי חז"ל חור היה בנם של כלב בן יפונה ומרים, מה שזורם בדמו של בצלאל, זה מסירות נפש, כלב שסיכן את עצמו ויצא נגד המרגלים וזעק 'עלה נעלה כי יכול נוכל', של מרים המאמינה הגדולה בגאולת ישראל, שסיכנה את עצמה והחיותה את הילדים עם אמה למרות גזירת פרעה, וחור, שסירב לאפשר לעשות את העגל ונרצח על מסירות נפש בניסיונו לעצור את החטא.

כל הדורות הללו, נמצאים בבצלאל, ומכוח המסירות הזאת, הוא מקים משכן נצחי.

זוהי קריאה אדירה אל כל אחד ואחד, לא הגודל החיצוני של המעשים מכריע, אלא הלב הטהור, הכוונות הזכות, האישיות העושה המורכבת מבחירתו של האדם, אורחות חייו, והטוב שבכל הדורות, שבכל שיהיה מחובר אליו יותר ישפיע יותר על חייו.

יהי רצון שנזכה לכוון את מעשינו לשם שמים באמת, מתוך קדושה, מתוך רצון טוב ולב טוב.